

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rade male stvari, a nesloga sve pokrvari. Nar. posl.

Iskri svakog četvrtka na svom mjestu.

Depisi se vraćaju ako se nećkaju.

Nabijegovani listovi se neprimaju. Predplaća se poštarijom stoje 25 for. za seljake 20 for. na godinu. Razmjerno for. 25, i 1 za pol godinu. Izvan carine više poštarijom.

Na malo jedan broj u novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farneta br. 14.

Reklamacije se daju do 12 sati. Reklamacije se daju do 12 sati. Reklamacije se daju do 12 sati. Reklamacije se daju do 12 sati.

Komu list nedodje na vrijeme, treba to javi odpraviti u odgovarajućem vremenu. Komu list nedodje na vrijeme, treba to javi odpraviti u odgovarajućem vremenu.

Istarski sabor.

L. zasjedanje.

(VIII. perijoda)

Sedma sjednica.

U Poreču 24. januara 1896.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 23. zastupnika, vladin povjerenik A. Fabiani (galerija, natlačen). Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati. Tajnik Varetton pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zast. Laginja reče k zapisniku: Viaski sabore!

Interpelacija, koja je podnešena u ovoj visokoj kući i u saboru, nije ništa drugo, nego napisan upit pojedinih članova, bilo na predsjednika, bilo na zemaljski odbor, bilo na komisiju, bilo na zastupnika vlade. Sabori i druga takva, ne samo zakonodavna nego i administrativna tijela, ako u njih nije provedeno načelo neposrednosti i usmenosti, ne budu nikada odgovarala svojoj svrsi i vršla svoju zadaću.

Vi ste, gospodo od većine i slavno predsjedništvo, samo jedan korak daleko od toga, da nam reknete: mi vam ne puštamo govoriti. Jer ako vi ne dozvoljavate, da jedan zastupnik pročita ono, što mu je slobodno reći, onda je to takvo ograničenje slobode zastupnika, koje se ne protivi samo temeljnim zakonom saborskog razpravljanja, nego povredjenju i pojam slobode. Mi nismo nikada prigovarali tomu, da se interpelacija, sastavljena u hrvatskom ili slovenskom jeziku, pošto bude u istom jeziku pročitana, pročita također onaj gospodin većine, koja tvrdi, da ne znaju hrvatski, u talijanskom jeziku. Mi nemamo ništa protiv tomu i to je najbolji dokaz, da mi želimo, da uz potpuno provedenje ravnopravnosti jezika u ovom visokom saboru prestanu te razpre.

Gospodine predsjedniče, vi vrijetate ne samo pravilnik ovog visokog sabora, nego i pristojnost, jer nam nije zajamčeno, da onaj prevod naših interpelacija, koji je sastavljen bez sudjelovanja budi slavnog predsjedništva, budi zastupnika, čija je interpelacija, imamo smatrati pravim, vjernim prevodom. Zato mi još jedanput svečano prosvjedujemo protiv takvom postupku u ime čovječnosti i dostojanstva našega naroda i istog pravilnika ovog visokog sabora, kojeg bi se u prvom redu morao držati gospodin predsjednik i većina. (Manjina: živio!)

Predsjednik izjavi, da pošto ne ima prigovora (?) protiv zapisnika, taj se ovrhovljuje. (Živio predsjednik!)

Interpelacije.

Zatim čita tajnik Varetton samo u talijanskom prevodu interpelacije zastupnika Kompare, koja je bila predsjedniku prečita u slovenskom jeziku i to na početku prijašnje sjednice. Ta glasi:

Vesno leto po zimi, spomladi in tudi v jeseni velik potok Reka, ki izvira pri Osnju ter se izliva v Mišjski zaliv, poplavlja širom vsa osapaka 5 kilometrov dolgo in 2 km široko dolino. To dopaša travnikom mnogo škoda, ker večkrat onesaša travo, dogaja se, da tudi odnese pokošeno seno, da uniči jesensko stavo. Druga škoda je tudi ta, da valjed poplavljujeva vedno bolj izginjajava dobra pitna trava, in se množe močvirna trava, škodljive živali. Nasledek temu je, da mnogo živine pogine na vranicnem prisadu. Poplavljevine osapke doline pa dela tudi ogromno škoda okrajni cesti, koja pogostoma poplavlja 1800 m. na dolgo in 50 do 80 cm. na visoko. Ljudje so vesled tega že bili mnogokrat v nesreči z robo in blagom! Ob takih slučajih so vse vase, ležeče v tej dolini, in izven ta vasa ono, koje se služijo za ceste, (okoli 6000 doš), odigrane od Trsta in Kopra, ker je tako pretiran ves promet. Dalje trpi žalo na tem tudi samo materijalno stanje isto ceste, ker poplavljenje odnaša z njene kolovoz, na kojem se udrija kola do peca.

O tej zadevi stavila sta že državna pealancza Spinič iu iu Laginja interpelacije u državnem zboru. Valed tega je tudi c. kr. vlada narročila slavnemu deželnomu odboru, da stvar naroziči iu iu iu iu urejenja osapske reke. Došel je l. 1894. dež. inženir g. Križmanič, da izdela načrt o popravci ceste. Dalje se je narročilo geometru Valonu iz Milj (Muglišk); da izdela načrt o uravnavi reke, in izkaz troškov; naročilo se je županoma iz Milj in Doline, da sestaviva izkaz o donekih interesentov, narročilo se je, da se ustanovi odbor (comitato) za vodstvo dela. C. kr. vlada pa jo obljubiva svojo podporo.

Z obzirom na vse te činjenice stavljajo podpisani na c. kr. vlado sledeći vprašanj: 1. Ali je c. kr. vlada znano, u kojem štadiju se nabačaju pripravljavanja dela? 2. Ali hoće c. kr. vlada delati na to, da se zasnovano delo u resnici prične, s tem, da pristiti deželni odbor, da dađa za to potrebne pomoć?

Kompare, Matko Mandić, Jenko, Spinič, Kazičić, Dr. M. Laginja, Dr. M. Trinajstić.

Poslje pročitanu svoju interpelaciju ustaje zast. Kompare te reče:

Visoki zbor! Jaz sem podnesel svoju interpelaciju u slovenskem jeziku. Pročitana interpelacija nije original i zato pro-

svjednjem proti temu, kar se ne čita v originalu.

Zatim se čita u talijanskom prevodu hrvatski sastavljena interpelacija zastupnika dra. D. Trinajstića. Ova glasi:

Visoka c. kr. vlado!

Zapisnikom, sastavljenim kod c. kr. kotarskog školskog vijeća u Pazinu dne 7. travnja 1899. pod br. 203 zamolilo je više porezovnika pazinske porezne občine ustanovljenje pučke škole u selu Zabrežani pomenute porezne občine.

Usljed službenih izvada, poveljenih na tu molbu, kotarska školska oblast u zapisniku od 29. svibnja 1899. br. 378 ustanovila je uz sudjelovanje mjestnog školskog vijeća i predstavnik občinskih oblasti, sela, koja bi spadala u školsko okružje Zabrežani.

Iza toga zapisnikom 10. travnja 1899. br. 165 sastavljenim na licu mjesta pod predejedanjem blagospomena kotarskog poglavara Simzig-a, a uz sudjelovanje drugih članova kotarskog i mjestnog školskog vijeća, te občinske oblasti ustanovilo se:

1. Zakonitu potrebu ustanovljenja škole u Zabrežanih polag §. 59. školskog zakona 14. svibnja 1869. jer odnosna sela izvrštena u to okružje, ne pripadaju nikakvom do sada obstojećem i jer su preko 4 km. odaljena od najbližih pučkih škola;
 2. da u to školsko okružje bi imala biti izvrštena sela: Zabrežani, Sajnina, Martiči, Kaščergani, Strug, Zgrabljici, Gajmovidci, Boljki, Ružiči, Lukšetici, Dobrih, Guštini, Parizi, Petrovići (Pinezići), Čerovci, Drndići, Polići, Sergovići i Klemorovi, Udovičići, Fatori, Bolčići, Maljavci, Stulovići, Funčići i Lovričići iz lindarske porezne občine;
 3. da bi broj djece, obvezane na školski polazak u tom okružju za pet godina poprično iznašao 84% iz sela porezne občine Pazin, a 40% iz sela porezne občine Lindar, dakle ukupno 125%;
 4. da, pošto su stanovnici toga okružja izključivo hrvatske narodnosti, imao bi biti i hrvatski jezik naukovnim, a talijanski kao predmet od II. godine napried. Končno se občina obvezala sagraditi i obkrižiti potrebitinami novu školu.
- Dopisom kotarskog školskog vijeća od 12. travnja 1899. br. 165 bja dostavljen občini izkaz sela, spadajućih u novo školsko okružje pozivom, da ga oglasi u opominu, da je u 14 dana slobodno podnijeti slučajne prigovore.
- Občinsko glavarstvo povratilo je rečeni izkaz podneskom 24. svibnja 1899. br. 901 uz opazku, da je bio redovito pre-

glašen i da nije podnešeno s nijedne strane prigovora.

U sjednici kotarskog školskog vijeća, držanoj dne 24. srpnja 1899. bje jednoglasno zaključeno i prihvaćeno ustanovljenja školskog okružja u Zabrežanih sa svimi uvjeti, navedenimi u očevidnom zapisniku od 10. travnja 1899. br. 165. Mimogred budi napomenuto, da su kod te sjednice sudjelovali također gg. dr. Fr. Costantini, Eg. Mirac i Ant. Scampicchio.

Uprkos svemu tomu proteklo je već evo šest godina, a školsko okružje još nije postiglo odobrenja od strane zemaljskog školskog vijeća.

Koji je tomu uzrok? Občinskom glavarstvu i mjestnom školskom vijeću nije službeno ništa znano.

Iz godišnjih tiskanih izvještaja pokrajinskog odbora doznali smo, da se ovaj izvajio protivnim ustrojenju okružja u Zabrežanih s razloga, što bi to mjesto stajalo u području školskog okružja Zminja ili možda Sv. Petra u Sumi. Ujedno iznio je isti odbor svoje mnjenje, da bi se moglo ustrojiti jedno školsko okružje negdje u središtu za sav onaj prediel, koji leži između školskih okružja Gračišće, Zminj, Šumbreg, Sv. Nedelja i Barbana.

Što se tiče razloga, navedenog po pokrajinskom odboru proti ustrojenju škole u Zabrežanih, imamo opaziti, da kad bi isti bio pogledao izkaz daljina, nedvojbeno priložen spisom ovog pitanja, bio bi se osvjedočio, da mjesto Zabrežani je oko 6 km. odaljeno toli od Zminja, koli od Sv. Petra u Sumi, pa da usljed toga nemože po obstojećem zakonu spadati ni u jedno, ni u drugo školsko okružje.

Nemogu pak podpisani nego izreći svoje — blago rečeno — začuđenje pokrajinskom odboru nad poznanjem geografskom i etnografskom stanja Istre, kad stavlja u dodir pitanje o školi u Zabrežanih sa predielom između školskih okružja Gračišće, Zminj, Šumbreg, Sv. Nedelja i Barbana, i kad misli, da bi za sav ovaj prediel i njegovo pučanstvo dostajala jedna škola.

Ne znamo u koliko je zemaljsko školsko vijeće vražilo taj prigovor, ali iz rečenoga i obzirom na znanje, koje moramo predpostavljati kod članova istoga vijeća, smatramo, da je imao onakav prigovor popratići začuđenjem, kao što i podpisani.

Saznalo se zatim usljed usmenih upita občinskog glavarstva, da je pitanje o školi u Zabrežanih bilo ponovno predmetom razprava u sjednicah kotarskog školskog vijeća. U jednoj od tih sjednica da se je zaključilo, da središtem novog okružja bude selo Lukšetici, umjesto Zabrežani.

U drugoj pak sjednici, da se je za-

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisaó Emin.

(Nastavak)

Moje obitajke prilike predobro su vam poznate. Začudno je, al na žalost ipak istinito, da se naša kuća i kraj živih i radišnih ruku mojih predja nikako nije mogla, da se osori na vlastito noge. Od vječnog patila ju nesreća, te netom bi se nad njom i na kratak čas pojavio tračak oživljenoć sunca, mahom bi ga kao iz inada nasjeklo tmasti oblak, da ga zastrie i oduši. Tako bilo prije, a tako i kasnije, i sve što dalje, sve to gore: tek se životarilo i nekako kubarilo.

Oženih se žena. vredna i radina kao pčela, nu koja li hasna, kad te nemila nesreća neprestano sledi i proganja. Zarvrišiš groš — a grdnal nećaka — ugrabi ti i dva i tri. Kuća razklimana, zemlja kakova takova, djeca, stari, bolesti i smrti, — to bijahse za mene ono drugo bezdanje, koje mi neštedice gutalo znoj i anku moju. Osuđiovao sam svim i svacim. Dobri ljudi — Bog im plati! — pomagali su doduše koliko su mogli, nu za-

sve to moja je pevolja danomice rasla, a ja već niasam mogao, da se i nadalje upirem o njihovu darežljivost, koja je obzirom na moje sve-to veće potrebe mogla vremenom i jenjati. Nasokčila me i nova nesreća. Izgorjela mi staja. Ode i posljednja nada i pomoć u potrebi. Od svega što imadob, ostade mi sam pruh i pepov. U gorkom očajanju bacih se na crno garisto i plakao sam, plakao kao na grobu rođene majke. Otdada izgubio sam svaku nadu u bolju budućnost, te sam u istinu svaki danom bivo sve to samorniji i razdražljiviji, ojećao sam, da već niasam onaj kao i prije. Bilo mi, da zdvojim. A kako i nebi! Gladna dječica neprestano istu hljeba, a hljeba u mene nema ni za liak.

Zlo i naopako! — taman u oči izbora jednog zastupnika u Beč u kraljevo vijeće. Smrkavalo se. Na ogujštu tužnjalo nešto vatre prosievajući ponekle tamo u kuhinju, gdje sam se i. ja desio. Bijah sam. Bolestna djeca ležala su u pokrajnoj sobi, a žena Jela bila prošla u grad, nebi li u trgovca izprošila nekoliko živčeta na vjeru. — Jedna žena! — Težke misli prišlele mi izmucenim i jednu dođu, te mi glava i nebotu bila klo-nula na stol, za kojim sam sjedio.

Ja mislim i mislim . . . U jedared pokuca netko na kućnim vratima. Lecnem se, podignem glavu, zirnem prema ulazu i spazim . . . koga! Riedkoga gosta — kavalira iz grada . . . Zadaje rieči izgovori Ivan nekako zalobno — jedko, pa postavši časak, prihvatil glasom, kojije odavao veliki unutarnji nemir i duboku uzrujanost: — Bies ga je donio pod moj krov. Došao kavalir, — došla napast. — hulja za moju nevolju, i došao da pokuša, nebi li me u stisci predobio. Znajučii dobro, da bi mu inače posno bio mnogo moćnij. Govorio sladko, govorio dugo, dugo a obćevavo mnogo, mnogo . . . Ja sam se opirao, nećeko — al u taman. Zloduh imao da pobiediti! Lukavi! Talijanac bacio pred mene na stol nešto papirnatu novca. — Evo ti za sada ove stotine; — naknadno pako dobiti ćeš još toliko, šaptao kavalir. Pred obima mi se zamagli. Krv mi navallala u glavu. Uvratih se za kosu: — Ne, ne, kriknuh; otdale, otdale, ja sam pošten čovjek, te neću da izdadem svoj narod, svoju krv. Otdale, otdale! — U to zavillala djeca u izbi: — Kruba, kruba! . . . Protrauh! Skočih!

— Pa nek bude, vrisnuli! Amo novac, novac! . . . I maših se za onimi papiri. Kavalir mi odmaknu ruku. — Polako, polako! — Obćejahse li, da ćeš kod ztrašnjih izborah glasovati s nama, reče i uprie u mene svoje oči. — Hoću, hoću, ali dajta mi novac, pridušeno ću ja. — Ero ti ovdje. Al da je tvrda vjerlat reče kavalir pogleda me oštro i izdaje na polje izgubiv se u crnoj noći. Jedra on pred kuću, a u kuhinjo stupi Jela, koja nije nikako mogla, da se snađe od silna čuda opazivši pred našom kućom neočekivana gosta — kavalira . . . Jele se sustavi predannom. Obrnih oči. Od stida li? Valida. — Ivane, odkuda tebi taj novac, zapita me žena ziruavši na stol. — Jela, rekob dručičim glasom. Ima, već tonu dugo vremena, što nam djeca skapaj, da ti se grece kida, gledjućii ih onako jedno. Susjedii i prijateljii su doduše pomagali, nu ljudi imadu i svojih potreba i nevolja, a našoj biedi ni kuja ni krunca. Na odsada neće biti tako. Evo ovdje — stotina forinti. Naši su, Jelo, naši.

- Harije radi sveze Brkina sa željezničkom postajom Trnovo-Bistrica.
14. Izravnanje i djelomično preloženje ceste Studena-Gora-Pavlica-Starad-Sv. Paval-Mune-Zejane; izgradjenje ceste Zejane-Zlameenje-Brgud ili Zde-mer, kao i ceste Male Mune-Vedica.
 15. Olakšavanje sveze Kocana (okolica Podgraje-Zabice) sa sjedištem sudbenog kotara Podgrad, izgradjenjem mosta preko vode „Reka“.
 16. Spojenje Koca sa cestom Rieka-Trst prema Rupi.
 17. Zauzeti se za to, da vlada preuzme na svoj račun upravu ceste Podgrad-Trnovo i da se izprave klanci na istoj.
 18. Cesta, koja bi prugu Pazin-Kršana-Rieka i Pazin-Ucka-Rieka od Kršana spojila preko Gologorice.
 19. Cesta Pazin-Grdoselo-Sv. Stipan i negdje iznad Grdosela preko Kašiceg na Zamask, pak Motovun.
 20. Cesta od grada Krka preko Dobrinja na Šilo, gdje bi mogao onda pristajati parobrod pruge Rieka-Seni.
 21. Pomoični most (splav, skelu) na „Vozu“ za spojenje otoka Krka sa kopnom banovine Hrvatske, o čem se je radilo Jur okolo godine 1850.
 22. Cesta u smjeru Belej-Cres-Predoštica-Beli, kojom bi se barem djelomice odmglo prometnim nevoljam otoka Cres.
 23. Cesta, koja bi od Pake preko Klana spojila prostrane šumske predjele na tromeđji Kranjske, banovine Hrvatske i Istre sa morem i koja bi proizvedena od Klane preko Studene do Bečine omogučila porabu ona vode u svrhe male industrije.
- Savezno s ovim neka zemaljski odbor c. kr. vladi predoči potrebu, da opet uzme u državnu upravu onaj komad stare erarske ceste Rieka-Lipava-Trst, što leži izmedju Pehlina i Rupe, ili neka dotičnomu cestnomu odboru dadne primjerenu stalnu godišnju podporu za visoke troškove uzdržavanja one ceste pod uvjet, da taj godišnji priinos bude upotrebljen na odplatu zajma, koji bi se povrh prinosa od strane pokrajine i države morao uzeti za izgradjenje ceste Paka-Klana i Klana-Studena-Bečina.
- 24. Cesta Poreč-Dračevac-Sv. Angel, za koja se od naroda proti svakoj pravici pobira već više godina posebni namet.

Poreč, 23. januara 1896.

Dr. Laginja, Staroj Jenko, Kompare, Kozulić, Mandić, Spinčić, Stanger, Dr. Dinko Trnajičić, dr. M. Trnajičić.

Iza toga zast. Bub a čita izvješće o obračunu za god. 1894., nakon čega ustaje zast. K o z u l i ć, pak izjavi:

Visoki sabore! Pošto bi imao isti prigovor staviti, koga sam stavio na obračun g. 1893., i na netom pročitani obračun g. 1894., to izjavljuju u ime svoje i svojih drugova, da čemo s istim razloga glasovati proti obračunu g. 1894. Večina prihvati izvješće.

Opvjerovljenje zastupnika.

Zast. N. Venier izvješćuje u ime verificacijskoga odbora o izboru za izvanjske občine političkoga kotara Poreč sa predlogom, da se opvjerovi izbor zastupnika Dra. Veniera i Dr. Vergottina.

Zast. Laginja reče proti predlogu sliedeće:

Visoki sabore!

Ja ću prije nego predjem na govor o samom izbornom činu, požaliti najprije ono, što je poštovani g. izvjestitelj sada izjavio, da uainne u zakonu nisu sve ustanove točno označene i da se stoga mogu različito tumačiti. To je upravo onaj razlog, radi kojega slavna većina zabacuje i odobrava sve po svojoj volji. Ako je to vaš temelj, to taj temelj mora biti srušen, jer nije pravedan i nimalo moralan. Vi, koji imate sukno i skare u svojim rukama, vi koji ste naredili zakonske osnove za Istru, imali ste sveto pravo i dužnost, da u izbornom zakonu ne bude dvojbe, da se može uporabiti napram jednom i drugom jednakinim načinom zakon i pravica bez razlike, da li prija jednoj ili drugoj stranci. Izborni zakon za Istru i druge krajeve (glas sa strane manjine: popravljen) jest onaj dar od S m e r l i n g a, dar, koji ste dobili u svoje ruke. Taj dar uživate od g. 1868. i od toga dava u tiš 33 godina nije se našla u slavnoj većini niti jedna krštena duša, koja bi bila za to, da se taj dar sa slavenskim pnikom podieli. Vi ste imali pravo i dužnost odatna već promie-

niti ovaj zakon. Da je to bila vaša dužnost, dokazati ću u kratko. U pokrajini imamo 112 familija velikog posjeda. Ove imaju pravo birati 5 zastupnika. A koliki porez plaćaju ove familije? Jedino dvie obitelji plaćaju izravni porez preko 1000 for. Obitelj Lazarini i de Franceschli; i Polesini plaćaju preko 1000 for. ali po prepisu od prijašnje godine. Danas nemože to da stoji, jer su te obitelji razdieleli svoj imetak. — Preko 500 for. ali manje od 1000 for. plaćaju samo neke obitelji: Auersperg, Rizzi, Vergottini, manastir u Dajli. Dakle i ove je moguća na prsta prebrojiti. Najmanje 76 obitelji velikog posjeda ima, koje ne plaćaju poreza niti 200 for. U istinu ove se ne mogu računati u veliki opseg. Jedna rugoba za izbor velikog posjeda jest ta, što je kod nas moguće, da jedan plaća 30, 40 for. poreza od zemlje, a drugih 60, 70 for. poreza od kuće, kojim ima u gradu i od koje ima prihoda. I taj bude računat u velik posjed. Takvih slučajeva ima mnogo, ali ima i takvih, gdje naš seljak plaća 70, 80 for. poreza od kuće i zemlje, pa on nema pravo izbora kano ovi. On mora tražiti još 500 drugova i jedva sa svimi ovima ima pravo dati jedan i direktan glas. Da to neodgovara pravici i zdravom načelu današnjega jasnoga života, mora svaki priznati, u kom je barem malo razloga. Drugo, što se je moralo popraviti jest to, što niste uzeli u obzir, da u našim alavenakim obiteljima po selih stanjuju u skupu tri do 4 brata, koji zajedno vode gospodarstvo. Oni po zakonu imaju pravo glasovati u drugom izbornom tjelu. To se doduše negdje čini, ali samo ondje, gdje ide u prilog većini. Obćenito spominjati moram napomenuti, da se u njeđnoj občini nije dalo izbornikom onoliko prava i slobode branjenja svojih prava, koliko se to u uređenoj državi mora dozvoliti. Gospodo moja! ako jedan izbornik mora ići 3 do 4 sata daleko, da dobjie izbornu listinu, pa se onda nekoliko dana kara načelnik s kapetanom, hoće li mu dati izbornu listinu ili ne, a kasnije ju (spora mirivi se) nedade vrednom seljaku, može li se reći, da je pučanstvu dana sloboda, da brani svoja prava, da vidi jelj unesen u izbornu listinu samo onaj, koji ima pravo biti unesenim u nju. — Treće je kako vi dobro znate, i obćenito je poznato, da izbornici sa vanjšćine moraju ići daleko, da obavje svoje prvotne izbore. To je ne samo nepravedno radi daljine, koji moraju prevailiti, nego sam ja osvjedočen, da to nije ni prema izbornom zakonu. Četvrto. U pojedinim mjestima, kao što je meni poznato u Poreču, sloboda je izvanjskih izbornika omeđajena i tim, da svaki, koji nije bio izbornik, ne bude pripšten u dotični grad. A kolikim je neizbornikom bilo dopušteno uneti u grad, koji su se budu čini izkazali. Oni su prozvali slobodno. Ja sam sam imao prilike, da na svoje oči vidim jedan slučaj, gdje je seljak na dan izbora došavši pred grad, htio proći u njega, ali ga vratu ozručnik rekavši mu, da nema nikakvog posla u gradu, i ako ne poslušat, da će ga zatvoriti. Kod takvih prilika, kakve sam te godine dana 26. aprila izkusio, ne može se govoriti o posvećanoj, a niti o približnoj slobodi pučanstva ove pokrajine prigodom izbora. Proti tako objavljenim izborom moramo svečano prosvjedovati, i ako nisam u stavu, da danas navedem pojedine čine nezakonitosti i nepravednosti, budu mi dozvoljeno spomenuti, da je to već u javnih priznabih na carevinskom vieću. Za dokazati rugobu prvotnih izbora, dosta je, da spomenem, da je u Poreču odmah poslije izbornog čina sastavljen zapisnik, da su protivnici imali većinu barem od 50 glasova. C. k. oblast naša je nakon dugog iztraživanja većinu od 3 glasa; a u Oprtlju od 2½ glasa. To je novost, da se i pol glasa može dati. Ali kad se uzme u obzir, da dotični kotarski povjerenici ustauavljaju identičnost ili ličnu istinitost pojedinih izbornika i kad se uzme u obzir, da je toli u Poreču imali pravo glasa, da je glasovalo ljudih maloljetnih, da je glasovao sin za oca, živi za mrtvoga, da su glasovali oni, koji nemaju zemlje, nemaju nikakve privrede, kad se uzme u obzir, da su glasovi sa slovenske i hrvatske strane bili frivolno odbijeni, onda je ne samo vrlo vjerojatno, nego se i u napred može kazati, da su izbori obavljeni na štetu slovenskog i hrvatskog naroda. Čemu se ima to pripisati? Po mojem sudu tomu, što vlada uvijek dosada sladko postupla prema vama, i što je popustljiva, što nije višila zakona u onom smislu i smjeru, kako ja držim, da ga je morala vršiti. — Provedenje izbornog čina jest posao državne vlasti. Zakon ustanovljuje, da jedan komisar c.

kr. oblaati sačinjava s obdinskom upravom dotično izbornu povjerenstvo, ali zakon kaže, da državni povjerenik vodi izbor, on kaže, da je njemu u povjerenstvo dodjena izbornog čina. Komisar ima ondje, da gleda, da se vrši zakoni za jedne i druge, i tim se osvjedoči, da je jedan ili drugi prikračen u svojim pravima, ima gledati, da popravi istane na put tome. Da su povjerenici tako postupali prigodom izbora u Poreču, njihova šli sveta dužnost bila obustaviti prvotne izbore u Poreču, Vrsaru, Oprtlju, Vižinadi itd., pa onda kasnije preuzeti izbor, kad bi se stanoviti ljudi opametili, da se tim načinom neće daleki raditi. Ja ću priznati, da može biti dvojbe, hoće li se jednom ili drugom dati pravo glasa, ali ti slučajeva nesmieje biti 100, 50. To su sasvim iznimni slučajevi. Gdje se čitava hrpa naroda, koji se trudi, da izvrši svoja državljanska prava, odbacuje, a druge se kojekakve hrpe privadaju na izbor, tamo se ne može govoriti o slobodi izbora, i da su zastupnici izabrani slobodnom voljom naroda. Ja bih predaleko zašao, visoki sabore, kad bih nabravljao sve one, — kojih imena imadem popisana — za koje se sumnja, da su glasovali u svoje ime. Kad bi se u Poreču točno i temeljito iztraživalo, koji su dali glas, a koji nisu, onda biste vidili, koliko ih ima, koji nebi smjeli biti glasovati, a glasovali su. U Poreču se je moglo glasovati u II. izb. tjelu, koji je plaćao 3 for. i nekoliko drž. poreza; tu je glasovao jedan za drugoga, tu je glasovao onaj, koji na vanjšćini ne bi smio glasovati. Mi ovakav postupak dajemo na dušu svim onim, koji tim načinom kvare narod. — Došim se je tako radilo u prilog talijanske većine, dati ću vam samo 2 dokaza, za kakve su malenosti odbijali naše ljude od izbora. Neki Rakovac Ivan, komu je očinstvo bilo krivo napisano, nije bio pripšten glasovanju, premda ga je izbornu povjerenstvo dobro poznalo, nego je morao svoju osobnu identičnost s jednim dokazom, odgustom od vojničtva potvrditi. To nije jedini slučaj, već ih ima vrlo mnogo. Jedan starac nije bio pripšten k glasovanju, jer je prije 30 godina bio kažnjen. Vi ste, gospodo od većine, gotovo svi juristi, koji ste učili zakon i pravo, pa vama prepuštam, da o tom sudite. U Vrsaru došla su 3 brata, koji imaju svoj imetak u skupu, za čudo još ne razdijeljen, da glasuju. Poreza plaćaju 40 for. Tim ljudem nije se dalo glasovati, jer im se je reklo: vi svaki za sebe ne plaćate toliko i toliko poreza, koj se hoće, da dodjete u II. izb. tjelo. Takvih je slučajeva bilo u Vrsaru najmanje 30, koji su nepravedno bili odbijeni od glasovanja. Malo prije nego se vršio izbor u Vrsaru, reklo se je narodu, neka donese na izbor svoje porezne knjižice jer se povjerenstvo hoće osvjedočiti, dali pojedini plaća dovoljno poreza, i prema tomu, da mu se dozvoli glasovati. Čitava družba naroda, može biti 25 do 30 došlo je s takim knjižicama, da dokaze, da plaća onu svotu poreza, koja je propisana za II. izb. tjelo, ali uzalud. — Još ću spomenuti samo to, da su seljački izbornici od Poreča i ono vanjski od Višnjana i Vrsava pitali, neka im se dozvoli prvotne izbore obaviti izvan sjedišta občinskog poglavarstva ondje, gdje im ne bude daleko ići, gdje ne budu postavljeni u položaj, da dodju s gradjanima u neprikladnu prigodom izbora, gdje ne budu napaostovani od onih, kojim su dužni. Na da to pitanje ne utiče ništa na izbor, nije im se toga dozvolilo nigdje u ovom kotaru, premda su svi razlozi bili zato. Ja svršujem svoj kratak govor s opazkom, da mi izbor za ove vanjske občine, ovo protuzakonito, nepošteno i nemoralno postupanje nikako ne možemo odobriti, i da zahtjevamo od svih onih, koji pri tom imaju rieč i odluku, da ta gramota već jednom prestane, jer je narod takve igre sit, pošto ju je i pred više godina video. Mi prosvjedujemo proti takvom načinu obavljanja izbora. Mi čemo, ako Bog da zdravlje, a zгода će sigurno doći, još jedanput zametnuti tu borbu kod izbora, da narod dade izjave svojim mislima i slobodnoj volji.

Ja vam u ime toga naroda izjavljujem, ako se prvotni izbori budu još jedanput onako vršili, kako su se vršili g. 1891. i 1895. da oni zapisnici od komisije neće doći u ruke cesarskom komisar (Manjina odobrava govorniku: šivio!) Večina opvjerovljuje izbor rečene dvojice.

Zast. Polesini izvješćuje u ime istoga odbora o izboru zastupnika pol. kotara Pula sa predlogom, da se šli odobri.

Za tim ustaje zast. Spinčić koji reče: Visoki sabore! Glede ovih izbora dati ću samo kratku izjavu, ali prije nego to učinim, dozvolite mi, da stavim nekoliko opazaka i samoj stvari nekoliko rieči. Glede opvjerovljanja izbora pojedinih za-

stupnika imam opaziti, da se nije držao §. 8 saborskog pravilnika, koji kaže, da se ima odmah preći na opvjerovljenje, čim dođje zastupnik u prvo saborsko zasjedanje, dočim smo mi dobili izvješće jedva osmog dana, odakle je zasjedanje otvoreno bilo. Opazam nadalje, da je i §. 28. saborskog pravilnika bio u ovom slučaju povrijeđen. Taj paragraf kaže, da ima odbor za opvjerovljenje procučiti stvar, sastaviti izvješće, to izvješće napisati i dati podpisati po predsjedniku i tajniku, i izručiti ga saborskom predsjedniku, da ga može razdieleti medju zastupnike. Mi takve izvješće nismo dobili. I je pogrjesio predsjednik, da nam ga nije razdieleo, ili ga verifikacijski odbor nije sastavio. — Praelažeći k samoj stvari istaknuti ću samo ovo: Već 10 godina i više događaju se kod izbora u Istri, osobito u zapadnoj, stvari nečuvane u civilnom svijetu. To kažu izbori g. 1885 za carevinsko vieće, god. 1891. za isto, g. 1893 za zemaljski sabor i izbori prošle godine u aprilu. God. 1891. obavljali su se ti izbori švaputari u marcu i oktobru. Mjeseca marča postupalo se je i kod izbora zastupnika, dakle za izbornicima tako — samo da jedan primjer navedem, da su oni, koji su u jutro bili pripoznani za glasovanje, poslije podne nisu smjeli glasovati, jer ih gospoda nisu htjela više, da izdije njihov. — Onaj gospodin u žutej kući u Trstu u naložju Vam je, da nesmieje nezakonito postupati kod izbora zastupnika. Vi ste mu obećali, i od onog vremena nije se nigdje dogodilo nezakonitosti. Ali zato su vam ostale slobodne ruke kod prvotnih izbora. Inače se ne bi moglo razumjeti, kako se onako postupla, kaošto se je postupalo u raznih občinah ovoga kotara pred samim povjerenicima, koji nisu našli ni rieči, da to zabrane, premda su po zakonu pozvani, da paze na reč i na vršenje zakona. Samomu izboru u Poljskom kotaru ima prigovora, premda ih nema takvih kao onom u Porečkom. Ja ću te prigovore samo na 3 točke svesti. 1) Nisu bile uređene izborne listine, kako bi morale biti uređene. I to na prvom mjestu nisu bile uređene one u občini Poljskoj. Tuj je bilo tako velikih nerada, da se ne bi ni reklamacijom bilo moglo pomoći. To je bio uzrok, da se je naša stranka odrekla sudjelovanja kod izbora. 2) Mjesto izborne, za koje je spomenuto i moj drug zast. dr. Laginja. Misimo odsudjeni, gospodo, izbornim redom od g. 1863. za občine, da su naša hrv. i slov. sela združena s vašimi talij. gradovima i da naši seljaci moraju doći na izbor k vama Talijanima, kamo im je daleko ići, gdje su izloženi raznim napaštima, izvrgnuti svakojakim grožnjama i pogibeljima. Radi toga se je bilo već učinilo molba, da bi se izbori za Poljsku občinu obavljali na 3 mješta, i to u Alturici, Puli i Medulinu, tako da bi svi biranci imali laglji i slobodniji prihod k izborima. Ali molba bi odbita. — Nadalje je bila treća točka glede načina agitacija. Agitirati je dozvoljeno, ali prošćenim sredstvima, n. pr. sazvat narodu oko sebe, razjasniti mu stvar i poučiti ga, ali agitirati grožnjama i novcima, nije dozvoljeno. Takve agitacije kazni zakon ali oblasti ne paze ni malo na to. U Kanfanaru, Sanvicensi, Rovinju i Vodujan u ima mnogo zaduženog našeg naroda. Kad se obavljaju izbori — već i prije, a osobito na dan izbora — hodočaste vjeronnici svojim dužnikom, nagovaraju ih, groze im se i priete, i čine prisilac na njih, da glasuju za njihovog kandidata. Ako su ljudi, gospodo moja, dužni, mora ih se pomilovati, a ne uzimati im slobodu i činiti ih još većimi duševnim robovima, nego i jesu. Još je gore, gdje se novcem radi, gdje se prokopljuje siromašan narod. Bilo je javno u novinama oglašeno više ovakvih slučajeva, ali oblasti nisu htjele uzeti toga u obzir. Znade se, gdje se je jednom biraču nudjalo od jedne osobe 500 for. za jedan glas. On bi znao kazati dotičnu osobl. i svjedoke. — Visoki sabore! Žalostno je, da ima ljudi, koji prodavaju svoju slobodu, svoj glas i osveđčenje za novce, za komad mesa, za litru vina, za zdjelu leće, ali je još žalostnije, da se nalazi ljudi, koji takvim siromašnom, koji nisu izobraženi, a oni se smatraju izobraženimi, davaju novac i tako moralno griše. Ja sam čitao u raznim spisima od g. 1885. kakvih se je nezakonitosti i neurednosti dogodilo prigodom izbora u Vodjanu, znam kakvih se je dogodilo god. 1889. i god. 1895. a eto vam primjera ljeto na Filipanu, kako je bilo u redu, kad ljudi nisu bili napastovani od svojih protivnika, kad nije bilo mogućeg groziti se vjeronikom, podkupljivati ljude itd. Neka, gospodo, gradjanj glasuju u gradu, a seljaci na selu. pak će se onda odgovarati samoj stvari, onla će se moći

mirno i redovito obavljati izbore i viditi prava čista volja puka. — Glede izbora u Puli izjavljujem u ime svoje i svojih drugova, da ćemo glasovati proti tom izboru. (Manjina: Živio!) Izbor zastupnika. Doblanovičica i Cleva ojev-
rovljuje sama većina.

U ime istoga odbora izvješće zast. Glezer o izboru za izvješće obdne političkoga kotara Volosko sa predlogom, da se taj izbor ne ojevori.

Prvi dobi rieč zastupnik vlade Fabiani, koji pobija izvješća odborovo, te govori za ojevorenje.

Zatim reče zastupnik Jenko:

Visoka zbornica!

Za deželnozborske volitve u politič-
nem okrugu Volovskem zanima se većina
tega zbora za mnogo let. Ker nimajo Itali-
ljani tam ni najmanjše zasloba, hoče se
narod dražiti s tem, da italijanska većina
deželnega zbora samovoljno in brez naj-
manjšega povoda razveljavlja volitve tega
okrajna.

Tako se je dogodilo, ko je bil L. 1888.
enoglasno izvoljen bivši kanonik Šterk,
sedenj škof na Krku.

Tako tudi leta 1889. ko sva bila
prijatelj moj Mandič in jaz enoglasno vo-
ljena v deželni zbor. Ta enoglasnost po-
kazala se je takrat že pri volitvi volilnih
mož v esli občini, vsi volilni možje udele-
žili so se volitve poslancev in vsi so oddali
svoje glase za naju.

Ali italijanska većina deželnega zbora
potrdila je takrat samo izvolitev ter
ovrgla ono poslanca Mandiča. Na to sem
se tudi jaz odpovedal poslanstvu.

Pri dopolnitvi volitvi poskušali so
Italijani onemogočiti vsaj enoglasnost vo-
litve, kar pa se jim ni posrečilo. V to svrhu
najeli so znanega Franceško Marotti-ja,
ki je mešal pri prvotni volitvi v Podgradu,
a brez vseh.

Prisla sva zopet enoglasno voljena v
deželni zbor, in italijanska većina si ven-
dar ni več upala razveljaviti najine izvo-
litve. A tudi potrditi je ni marala. Za to
sva bila celih 5 let v deželnem zboru,
ne da bi bila verifikovana.

Pri zadnji volitvi imeli so Italijani
dosti več poguma, ker jih je podpirala c. k.
primorska vlada. In ne samo, da jih je
podpirala, ona je vodila svo agitacijo proti
narodni stranki!

Zato je potrebno, da pred vsem do-
kažem, kako se je postopalo pred volitvijo
volilnih mož v Podgradu.

Upraviteljstvo občine, imenovano vsled
razpusta občinskega zastopstva po c. kr.
namestništvu, v sporazumljenju z deželnim
odborom, ni dopustilo, da bi se prepisale
volilne liste. Jaz sam sem to zahteval v
občinski pisarni, a predsednik upravnega
odbora odbil je to zahtevo s tem, da mu
je tako ukazano od c. k. okrajnega gla-
varja!

Pritožili smo se o tem in c. k. okrajno
glavarstvo je bilo tako prisiljeno, dovoliti
nam prepis.

Ali kako? Moralni smo iti pripisovati
iz Podgrada na Volosko.

Iz tega prepisa razvideli smo, da je
52 volilcev izpušenih in se za to z nova
pritožili, zahtevaje, da se vpišejo tudi ti
volilci. C. k. okrajno glavarstvo pa je za-
vrnilo to našo pritožbo z odkodom dne
20. aprila 1895. št. 5332, ker da nimamo
pravice reklamovati in se sploh ne smemo
popravljati liste.

Nasproti temu pa jih je c. k. okrajno
glavarstvo samo popravljalo s tem, da je
med drugim vanje vpisovalo vse c. k. urad-
nike, ki so prišli v Podgrad po zadnji ob-
činski volitvi.

Ali, prosim vas gospođa, imajo-li c.
k. uradniki kakve večje pravice, kakor
davkoplačevalci?

Volitev volilnih mož vršila se je v
Podgradu pravilno, kajti c. k. komisar
trudil se je biti ne pristanski, kar prav
rad povdarjam.

Da se je volitev pretrgala opoldne,
je resnica. Ali to je bil sklep komisije. In
kdo je bil v komisiji? Oni isti upravitelji
občine, katere je imenovalo c. k. namest-
ništvo v sporazumljenju z deželnim odborom
na predlog Franceško Marotti-ja, ki se zdaj
pritožuje! Sicer pa je ničnost pritožbo v
tem obziru očividna, ako se pomisli, da
se je pretrgala volitev za obe stranki in
ne samo za eno!

Drugič se je pretrgala volitev kasno
zvečer za prav kratak čas, ker je moral
c. k. komisar oditi iz volilne sobe. In
tukaj trdi Franceško Marotti in za njim
deželni odbor in odbor za verifikacije, da
je c. k. komisar takoj po povratku sklenil
volitev.

To ni res, ker se je volitev sklenila
dosti kasneje, kakor dokazem.

Vrnivši se c. k. komisar odredil je,
naj oni, ki še niso volili, stopijo na eno

stran. *Bili so to većinom pristavi Marot-
tijske stranke, kar je dokaz, da so šare-
njaki dobro porabili kratko pretrganje in
iz bližnjih gostiln pripeljali se vse one,
ki so bili v njihovih rokah. Med temi bil
je tudi c. k. davkar Borri.*

Ko so se vsi ti volili, vprašali je ko-
misar, da-li je še kdo navzoč, kateri ni
volil. In ker se ni nobeden oglasil, rekel
je prav glasno: „Herr Steuereinnehmer,
Sje wollen ja auch wählen.“ (Gosp. davkar,
vi hočete tudi voliti.) A davkarja ni bilo
več v sobi.

A volitev se še ni sklenila. Kajti jaz
sem na to zahteval, naj se v zapisnik za-
piše, kako bi volili oni, ki niso bili vpisani
v volilno listo niti valed reklamacije.

C. k. komisar je na to konstatoval,
da bi bilo od 26 navzočih takih volilcev
25 volilo z narodno in samo jeden s šare-
njško listo.

To se je vse zapisalo, a še ni bila
volitev končana. Kajti zahteval sem, da se
dopuste k glasovanju tudi one zadruga,
soposestnikov, katere so pravilno konsti-
tuirane. Vsled te zahteve nastala je celó
prepirka med menoj in c. k. komisarjem,
kateri je izjavil, da mu je od okrajnega
glavarja posebno naloženo, da zadrug ne
smo pustiti glasovati.

Gledé zadrug treba je konstatovati,
da je vlada, odnosno od nje podpirana ša-
renjška stranka z gotovostjo računala, da
jih pridobi za-se, a smo jim spodbili to
nakano. Zato zadruga niso smela voliti.
To, kar sem jaz trdil v dan volitve, a
je c. k. komisar zanikal, potrdilo je po-
znejše c. k. namestništvo (odlok c. k. okr.
glavarstva od dne 25. junja 1895 št. v.
4965). pripoznači vse po narodni stranki
konstituirane zadruga za pravilno konstitu-
irane. Nasprotno pa ni potrdilo konstitu-
irani, pri katerih so sodelovali šarenjaki!

In sedaj hoče deželni odbor dokazati
iz protesta Franceško Marotti-ja, da so ša-
renjaki zahtevali, naj bi se zadruga do-
pustila k volitvi.

Se le po končani prepirki je c. k.
komisar ponovno vprašal, je-li še kdo nav-
zoč, kateri ni volil. In ker se nobeden ni
oglasil, sklenila se je volitev.

Pozneje prišel je Franceško Marotti
in naznanil komisarju, da ima še volilcev
za seboj. A bilo je prekasno.

Sicer pa ni bilo res, ni bilo mogoče,
da bi jih imel. Dokazem nepobitno, da je
bil to prosti „štrindel“. Franceško Marotti
navaja v svojem protestu jedenkrat 17,
drugičkrat 30 volilcev. Poglejmo, kje so
bili ti.

V volilno listo je bilo vpisanih volilcev 336
Od teh jih je volilo 296
torej jih je izostalo 40

Med temi 100 vpisanih volilcev bilo
je, kar lahko z imeni dokazem:

1. mrtvih 21
2. soposestnikov, ki niso soglašali in
torej tudi voliti niso mogli 8
3. nedoloten 1
4. slaboumen 1
5. jeden, kateremu je bilo prodano
posestvo 1
6. zaradi tatvine kaznovan 1
7. napačno vpisanih 3
8. odsotnih (na Češkem, v Trstu in
spodnji Istri) 4
9. izven občine bivajočih 2
10. po obč. upravitelju Pircu v Ra-
cišah z vinom pridobljenih, kateri
so na dan volitve prišli sicer v
Podgrad, a zopet odšli in sicer še
predpoldne, ne da bi bili glasovali
11. Na nasprotni strani so mešetarji
kar divjali in podkpanjali. Fran-
češko Marotti imel je celo gardo
teh mešetarjev, ki so zasedi vse
blizu gostilne. Tam se je pilo in
bilo brezplačno. Za posamezne
glase dajali so po 5 in 10 gl.
Mnogim narodnim volilcem plačalo
se je samo zato, da so odšli in
niso glasovali. Videlo se je, da je
bil Franceško Marotti v dobri šoli
za šarjanje. Imel je tudi več vozov
in kočij na razpolaganje. Takih
razgovorjenih in pa tudi zastrane-
nih, ker so bili dožnji šarenjakom
in vsled tega većinoma niti v
Podgrad niso prišli, bilo je 15 na-
rodnih in 4 dvoimljivih 19
12. zadrug, od katerih jih spada 6 v
veliko posestvo, 11 ni bilo konsti-
tuiranih in 8 konstituiranih 25
13. c. k. uradnikov, c. k. notar in c. k.
poštar 9

Od prvih 2 preostale, 1 brez
volilne pravice, ostali nevtalni,
izvenšaji 2, ki bi bila v skrajni
potrebi glasovala za šarenjaka.

Vkupno 100
Odkod bi bil torej Franceško Marotti
kasno zvečer vzel onih 30 volilcev? Niti

17 jih ni mogel imeti, ker je za prej do-
skrajnosti uporabil svoja sredstva. K ve-
čjemu je mogel računati na ova 2 nave-
dana pod št. 13.

O razmerju glasov navajam sledeče:
Deželni odbor računa 147 narodnih
in 122 šarenjških, torej večino 26 glasov
pri 269 volilcih, molci pa o onih šarenja-
ških, proti katerim se je opravčeno pro-
testovalo.

V resnici se je volitve udeležilo 296
prvotnih v listo vpisanih volilcev, od ka-
terih je glasovalo za narodno stranko 162
za šarenjško 124. Prva je imela torej
38 glasov večine.

Vrhu tega došlo je 26 volilcev, ka-
tere je c. k. okr. glavarstvo izpustilo iz
volilne liste, dasi jih je reklamovalo. Ti so
glasovali na zapisnik in sicer 25 za na-
rodno in jeden za šarenjško listo.

Ako se vračuna teh 26 glasov, dobila
je torej narodna stranka 187, nasprotna
125 in je torej bilo 62 narodnih glasov
večine.

Ali volilna komisija bila je skrajno
nasprotna narodni stranki in je samo-
voljno, brez razlogov, zavrgla 16 narod-
nih glasov, ne pa šarenjških, proti ka-
terim se je utemeljeno protestovalo. Ako
se vzame v poštev tudi to, imela je narodna
stranka 187 in nasprotna 101 glas in je
znala večina narodne stranke 86, ozi-
roma, doštaviš 8 zadrug, katere c. k. ko-
misar ni dopustil k glasovanju, 94 glasov.

Proti volitvi volilnih mož uležil je
Franceško Marotti pritožbo, katere je
mrgolela napadov na c. k. vladnega ko-
misarja tako, da bi bil zapal kazenskemu
zakonu ali pa kakemu policijskemu pa-
ragrafu cesarske naredbe iz leta 1854. Ali
c. k. okrajno glavarstvo, odbivši pritožbo,
vrnilo mu jo je v originalu in tako re-
šilo svojega ljubimca vsake nezdode!

Prosto zavijanje je, ako trdi deželni
odbor in za njim tudi odbor za verifika-
cije, da pri volitvi poslancev jaz ne bi
imel večine, ako se od bije 14 Podgra-
jskih glasov.

Dokazal sem, da se jih odbijati ne
more in ne sme.

Ako pa se tudi to poskusi, bilo bi
odbiti 13 in ne 14 glasov. Čudim se dežel-
nemu in posebnemu odboru, ki sta venlar
tako natančno pregledavala ves volilni
akt, da nista hotela zapaziti, da sem bil
tudi jaz volilni mož in da nisem sam za-se
glasoval.

Od 80 volilnih mož udeležilo se je
volitve 86. Zame je bilo oddanih 52 gla-
sov. Odbiši od teh prej omenjenih 13,
ostane jih še vedno 39, torej 6 nad vo-
litve glasovnih.

Vse, kar sem navel, valja še toliko
bolj za posl. Mandiča, ki je bil izvoljen
jednoglasno.

Na vse ujniesramnejše napade, po-
sebno pa na one, ki so se dotikali mojega
osebnega poštenja, ne bodem tu odgovarjal.
Ali gledé svojega poštenja sem tudi jaz
občutiljiv in zato izrekam napadalcem in
njih pomočnikom iz tega mesta svoje za-
mizevanje, v prvi vrsti onemu sovražniku
Hrvatov in Slovencev, katerega je pred
kratkim imenoval neki dunajski list „Vi-
čekničev govornik“ (podkralj Italije) a
bi mu jaz dal naslov „vojvoda iredente“!
Zagotavljam ga in prosim g. zastop-
nika c. k. vlade, naj mu to še posebno spo-
roči, da tudi pri dopolni volitvi ne boče
vspeval s svojimi gnušnjimi spletkami.
(Odobrovanje na klopar manjine).

Iza zast. Jenka ustane zast. Mandič
koji reče:

Visoki sabore!

Ja ča biti vro kratak, pošte vidim,
je poštorana večina vro osetljiva, nestrpljiva i
nervozna. (Galarija mrdaja, buči i emije se
Predaj. ju pozivlje na mir). Moj drug
zast. Jenko govorio je obširno o samom
činu izbora u onoj občini, u kojoj bijaše po-
dnečen utok proti izboru, u občini Podgrad.
On je statističkim dokazima dokazao jasno i
nepobitno, da ne stoji ono, što navodi izvješće
verifik. odbora. Meni sada ne bi preostalo
ništa drugo nego da se osvrnem na razloge,
koji su potakli agitaciju u našem kotaru proti
narodnoj stranci, napose proti drugu Jenku.
God. 1893. kako Vam je poznato, gospođe,
proturadio se, vaš ljubimac gospođo, „viekenig“
Rinaldini u Podgrad. On je tamo bio
primljen hladno al pristojno, kako se onakvom
c. kr. namjestniku dolikuje, bez ikakve slave
vike i zvonzjenja, bez buke i razsvjete. Ta hlad-
noća ogorčila je Rinaldiniu do skrajnosti
sine. Prvi mu posao bijaše, da se osveti na-
čelniku Jenku. U vama je našao vjernoga
druga u pomoći, da izvede svoju osvetu. Prvi
čin njegove osvete bijaše nesretna loška u
Obrvom, u kojoj bi se bio morno utopiti naj-
prije onaj, koji je gradnjom rukovodio. Za
gradnju te loške dao je Rinaldini 300
for. vašemu prijatelju i zaštitniku Marot-
ti u mimošav protuzakonito načelnika Jenka.

U istu svrhu dao je i zemal. odbor 200 for.
mimošav također občinsku oblast. Kad je
vidio vas ljubimac i zaštitnik, da nemogu
uspjeti proti Jenku, pismo je vama, dotično
prijavio zem. odboru, da je občina u najve-
ćem neredu i da su računi silno pogriješeni.
Zemaljski odbor odmah je poslao svoga o-
čelnika, kojemu je načelnik Jenko morao
predati na pregled občinski ured i koji je
sam na zapimku izjavio, da je osim „malih
netočnosti, našao sve u redu, i to je izjavio
dr. Cleva. Dakle iz te strane nije se moglo
ništa Jenku. — On je račune za kratko
vrijeme uradio i bilo je izekvirati od zemal.
odbora i c. kr. vlade, da ga dalje neuzmiraju
i da i nadalje u miru vodi svoju občinu. Nu
koliko je to vremena trajalo, znamo svi dobro.
Proti Jenku činilo se i je inače. Njemu su
se suprotstavljali činovnici u istom kotaru. Dosta
je spomenuti imea Borri i Mlakar. Rovalo se
je i proti prijateljem njegovim, napose proti
svedoštvo, te se za nekoje svedošnike zahtijevalo
od političke oblasti, da se odstrane.

Htjelo se je odstraniti sa predsjedništva
gospođ. zadruga dekana Rogaja, koji je bio
nepovoljan vama i vladi, ali se nije uspelo. Došli
su zemaljski izbori. Sve vaše spletke nisa
mogle odvratiti naroda, da ne bi glasovao za
svoga načelnika Jenka. Sve spletke c. kr.
vlade u onom kotaru ne pomogoste ništa. Proti
ostalim izborima u ovom kotaru nema s vaše
strane prigovora, nego ču ja samo mimogred
spomenuti, kako se je biralo u Lovranu, gdje
se je izkazao po običaju vaš ljubimac, ona
moralna propalica, ravnajući učitelj G r o s -
m a n .

Kako se je biralo u Lišću, te je obširno
obrazloženo u pritužbi na c. kr. vladu i u
interpelaciji na ministarstvo. Proti tim izborom
nema utoka, ali mi konstatujemo, da nisu
izvedeni onako, kako bi morali biti. Gospođo,
mi stojimo sada pred gotovim činom, pred
nasiljem, koje ča se izvrši na meni i na drugu
mi Jenku. (glas za manjine: i na celom
našem narodu), mi proti tom činu nasilja i
tiranije ne možemo drugo nego da se svano.
najvećanjim pravdujedemo. Nu znajte končan,
vi gospođo od večine, da mi nekakom svu
krivnju na Vas radi Váših zločina, jer kad
biste Vi znali, da sjedi na stolici c. kr. na-
mjestnika u Trstu, prvi namjestnik Njeg. apo-
stol. Velikantza. Vi ne biste tako postupali
(Manjina: Tako je! Živio!)

Za tim u talijanskom jeziku prosvje-
duje zastupnik vlade Alojzij Fabiani i
proti zadnjim riečim zastup. Jenka, koji mu.
kad je počeo u tal. jeziku govoriti, dovikne:
„Jaz sem govoril v slovenskem jeziku“. Poslije
zast. vlade ustaje zast. dr. Laginja, psk
reče:

Visoki sabore!
Ja imam čast izjaviti, da sam referent
verifik. odbora neće vjerovati onim 4 razlo-
zima, koje je naveo. Drug Jenko pobio je
navedene razloge u izvješću verifik. odbora
tako, da nema sila niti saborske većine, koja
bi mogla onakav matematički dokaz opraviti,
koja bi mogla jednom sjenom potvrditi, da
ne bude ojevoren izbor zast. Jenka. Je-
dini razlog, koji ima zakonitost, bio bi onaj,
da nije zapisnik odmah poslije glasovanja sa-
stavljen. Pa to samo, da bi bio dovoljan
razlog, da ne bude izbor ojevoren? ! Go-
spodo moja, sam je referent u svojem govoru
izjavio, da zakon na mlađe, da to ne stoji,
da zapisnik mora biti sastavljen odmah poslije
glasovanja. Ja prepuštam svim pravnikom
svieta neka sude je li to ozbiljno i vredno
parlamentarnog razpravljanja ili saborskog
zasjedanja. Mi dakako ne možemo drugo
nego da prosvjedujemo proti takvom po-
stupku. Znati ćemo iz njega u stanovito
vrijeme izvaci sve konsekvencije (Manjina:
Živio!) — Iza toga i poslije odgovora izvo-
stitelja Glezera vlad. povjereniku, bi izbor
zastupnika Jenka i Mandiča uništen.
(Zastupnikji manjine estaviraju saborsku dre-
ranu). Poslije nekoliko časova zatvori pred-
sjednik sjednice i najavi sledeću za dan 28.
o. m. a 10 sati prije podne.

Prigodom vjenčanja
JAKOMINE KURFLIČ
i
VINKA ZIDARIČ
u Piču dne 12. veljače godine 1896.

Sjajeno Ernest Jelavič.
Da ste zdravo moji mili
Sretni kano božji dan!
I moja se pjesma krill
Ovjenčat vam vjenčan-dan!
Što se vako danu po danak,
Ko da nigdje nema kraj;
Al sve minu kano sanak,
I vaš zlatni svanu raj!
Ljubav tni vas zamilova,
I uvreda u svoj krug,
Zlatni dan!, doba nova,

Nek vas prati danomice
Ko danicu svjeda broj,
Kano zica s tamburice
Slatke pjesme nejni poj!

Rumenjahn pusi sanja
Zlatnih kane sanjati mal,
Srijed platra majovnja
Sad pripisat spjav e zal;
E vam vedro nebe bito,
Sjajan vama sunca kras,
Pratilo cvijede milo
Milmirisom vijek vas!

Sa sto nada, uz sto zelja
U svijet vam sada pod,
Sav je divan, pun veselja,
Silan kano bozja moc;
Al ga shvatit samo treba,
I u njemu nadi put,
Pa ce blagodat i neba
I u vas se sasut skut.

'Zivio' vas svedjer prati,
Mladenci mi dobri vil!
Bud'te ljudi i Hrvati,
Vašeg roda tako svi!
Da vas narod bude zoro,
Drzao vas kano svog;
Sretnicima sve vam dao,
I dobar vam bio Bog!

Frašina i Jurina

- Jr.** Čajka Jure, reci malo' susedu Pepiđu,
neka namaže sledić kola na kripiću,
zač se je dosta ovo leto po Halublje
naskripal i nenopal.
- Jur.** Ča mu benj Zempal i patricij prinesit
friskoga sala ed zgora.
- Jr.** Ter su trebeđa i doma zaklali.
- Jur.** Namor su, ma te svi tri bolje mazat,
ako ne-buđa mačak i blonč.
- Jr.** A la bi bili mačak i blonč, da njm
ni škrokale.
- Jur.** Ma bi njm se bili brki svetili!

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleuč. g. pop Ivo Veličić u Beleju poslao nam 10 for. sabranih prigodnih pogrba dra. Purana kod veleuč. Para Volarića u Valunu. Darovaše: Eduard Rode 5 for., Ivan Sparožić, Petar Volarić, Dinko Marinculić, Petar Zahaia i Ivo Veličić svaki po 1 for. — Veleučasti Blaž Dekleva, zvaničnik skupio u Cerovlju prigodnom svog imendanana 10 for. 75 novč. — Njekoji stražari kaznionice u Kopru sabrali među sobom 3 kr., L. K. 10 kr., M. K. 4 kr., F. M. 4 kr. Ovla 20 kr. uloženo je u koparsku posujilicu.

O zdravju veleuč. g. dra A. Starčevića prenio se bio prošloga čedna vrlo zalostan glaz. Zdravlje prvaka stranke prava nije dođuše utješljivo, ali za sada krenulo je, kako s radošću čitamo u zagrebačkih listovima, nešto na bolje. Svršivši očuvao narodu hrvatskomu toga riedkoga muža!

Vjenčali se. Gosp. Josip Volk, poslovođa u trgovini sv. Slavoja Jenka, načelnika itd. u Podgrađu, vjenča se dne 10 t. mj. sa dražestanom gđicom Analijom Vaišel, kćerkom naučitelja g. Vaisela iz Hrušića. Bilo sretno!

Obiteljska nesreća. Vrlo cijenjenu obitelj g. Ivana Hribarja, zastatelja banke "Slavije" i narodnoga zastupnika u Ljubljani stigla je dne 6. t. mj. gđna obiteljska nesreća, što njoj je naime nemila smrt ugrabi obijuhljenoga oca, dočitošta tasta i djeđa g. Frana Hribara. Vještci pokoj vrsnodnu starca u njegovim milim naša iskrena sučestna! Carevinsko vješta. Službeni list bečke vlade donosi previšanu pismo, kojim se sazvije carevinsko vješta za dne 16. t. mj. Jedno od najprvih i najvažnijih pitanja, koje će sa razpravljati u carevinskome vješta, biti će vladina osnova o proširenju izbornoga prava i na one razrede pučanstva u državi, koji ga do sada nisu imali.

Izvišće o zasjedanju istarskoga sabora. Današnjim brojem svršavamo izvišćati o posljednjem zasjedanju istarskoga sabora u priki sedam sjednica t. j. dekle su pri tom sudjelovali i naši narodni zastupnici. O daljnjim sjednicah neimamo osobita izvišćia i tako ćemo se ograničiti na izvišće ta lijanakih listova, osobito se ova glasila: savorake vječine, "porečke" i "Istrija". Zadnji broj toga listića nije nam stigao. — valjda je zaplijenjen, ali u budućem broju doniet ćemo svakako, makar i kratko izvišće e zadnjih sjednicah istarskoga sabora. Po običaju prelistati ćemo cijelo izvišće u posebnom knjižicu;

Palatuzubni hvalospjevi talijanskog većini u istarskom saboru. Ovdješnji palatuzubni list "Triester Zeitung" u broju od prošle subote pokradio je opet jednom mirisavim lamjanom onoj većini u istarskom saboru, koja baca drzovito pod noge državne temeljne zakone, koja mimolazi pozauku previšanu riešitbu u pitanju razpravnog jezika u saboru, koja nije našla rieči: da odnadi barbarstvu narodu na članove manjine istoga sabora u Piranu i koje članovi dapače onu naralu odobravaju.

Cestitajući za danas na tolikoj sebezataji ređenom položenom koritaru, upozorujemo našu čitatelje na uvodni članak naše vriedne drugarice "Edinosti" u br. 18 od dne 11. t. mj. u kojem se bavi timi poslušničkim imi hvalospjevi, na koje ćemo se vratiti i mi čim nam to prostor lista dopusti.

Trgovacka tvrdka g. Petra Nikolića u Zagrebu imenovala je svojim zastupnikom za Istru g. Frana Perića, koji razprodaje u ime rečene tvrdke slike, živace strojeve, ure, jedala, pokućstvo itd. i koja našim rodojlicom ovom preporučamo.

Odkriće spomenika Schilleru u Opatiji. Subota dne 15. t. mj. će se odkriti u Opatiji pred zgradom "Quarnero" spomenik Friedrichu Schilleru, bivšemu glavnomu ravnatelju južna željeznice, začetniku Opatije, kao svjetovnoga ljebilista. Izkazati će se zaluzna zahvala mužu, koj je postavio temelj osnovu, što je Opatija dan danas; kod toga slavja biti će stalno i naših ljudi. Pokojni Schiller bio je jedan od riedkih izjemaca, koji su smatrali Opatiju onim, što jest, hrvatskom. On je u raznih prilikah izričito rekao, da je glavni življaj, na koga se ima u Opatiji naslanjati, hrvatski; kod svečanosti odkrića biti će običinski glavac zast. gosp. Dr. Stanger kao i običinski zastupnici. Bit će tu dakako i osoblje S d d b a n a, pače i sam presadni knez Hohenzolnche, predsjednik toga držstva.

Krpica. Sad ima krpicu nesano nagoda ugarsko-hrvatska, nego i pravilnik istarskoga sabora. Krpica u ovom je prazna, ali je ipak krpica. Poznato je, da je većina istarskoga sabora, krikom i vikom samo carlatanom i istarskim talijanom prirodjenom, početkom lanjske godine stvorila odluku, kojom je izričito ustanovila, da ima biti u istarskom saboru talijanski jezik jedini razpravni jezik, i da se samo tim jezikom može interpelovati i predlagati. Tu odluku stvorila je dne 14. janara 1895. kao dodatak k §. 13. saborskog pravilnika.

Možda glavno radi te odluke dao je zemaljski odbor na novo tiskati pravilnik. Na svrši §. 13. dala je tiskati dva odstavka, sadržavajuća onu ustanovu glede jezika, i dodao u zaporci "saborska odluka 14. janara 1895."

Prezaglio se jedan! Previšnjom odlukom 14. septembra 1895. izreklo je Njegovo Velečasnovo sud, da ona ustanova nit je valjana nit može stupiti u život.

Sta će savni zemaljski odbor na to? Pomogao je je krpicom. Ostrizak biologa papira dao je priljepiti na dan 19. stranicke knjižice saborskoga pravilnika, i to na svrši §. 13. istoga pravilnika.

Eto, to je ta istarska krpica, možda znamenitija nego li bi se na prvi mah moglo činiti.

Zahava hrvatske čitaonice "Danica" u Lovranu. Sl. odbor ditne "Danica" u Lovranu javlja nam, da priredjuje svojim članovom i gostovom zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, tumbolom i pjesom dne 16. t. m. u prostoriji "Vile Francezke". Čisti višak namijenjen je družbi sv. Cirila i Metoda.

Zahava hrvatske čitaonice u Kastvu Kako nam od tamo javljaju imati će tamoništa čitaonica u prostorijah "Narodnoga doma" dne 16. t. mj. zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, predstavom i pjesom.

Nešto o kupovanju glasova. Dne 3. i 7. febrara razpravljale su se pred k. kr. tribunalom u Rovinju dvie razprave, koje su bile odlučene za isti dan, ali nisu mogle obe biti dovršene.

Drzavno odvjetništvo tužilo je najprije Karla Martinoličha, urednika lista "Il Giobina Pensiero" iz Pule i Toma Cragličha iz Dubašnice, da su kušali navesti ljude na kupovanje glasova za talijansku stranku prigodom zadnjih izbora žudejara za istarski sabor, to

čet mjeseca aprila 1895. kad se je ono Martinoličh klatio po otoku Krku.

Ona je tužilo dva Dobrinjca za zločinatvo prevare, jer da su od Cragličha uzeli 50 for. himbenu, da će tobože kupovati glasove a nisu.

Za Martinoličha i Cragličha zakon nosi strogi zatvor od 1 do 6 mjeseci, a za one Dobrinjce tamnicu od 6 mjeseci do 1 godina, dakako kad bi bili spoznati krivimi.

Martinoličhova razprava trajala je od jutra do preko 9 sati na večer. Sudičte je spoznalo njege i Cragličha krivimi pokušanom kupovanju glasova za talijansku stranku i osudio jih na oštri zatvor — čini nam se — od dva tjedna.

Ona dva Dobrinjca bili su riešeni od obtužbe zločinatva prevare.

Zanimljivo je, da o tvj Martinoličhevoj osudi muče svi talijanski listovi, barem koliko mi znamo, a kad je koji naš osudjen, makar na malo forintih globe, dižu mlinu galamu i rađe od toga politički kapital.

Kad smo već na tom pogovoru, vriedno je spomenuti dva vrlo zanimiva slučaja, koji su se dogodili baš obzirom na zadnje saborske izbore. A ti jesu:

1. Kad je bila razprava proti načelniku Baške B. Pajaliću, nisu mogli biti zaprisegnuta dva najznamenitija svjedoka, to jest običnake sluge, jer su bili pod iztragom radi tobožnjega krivog izkaza na prvom sudu učinjenoga. Kasnije, pozvani kao obtuženici, bili su posve riešeni obtužbe.

2. Kad je bila gorespomenuta razprava proti Martinoličhu, oba svjedoka (ona dva Dobrinjca) opet nisu mogla biti zaprisegnuta, jer su se nahodili pod obtužbom radi zločinatva prevare. Sutra dan sudjeni priznani su nekriivi toga zločinatva. To su svakako dva zanimiva slučaja, koji riedko dolaze.

Martinoličha i Cragličha branio je dr. Zadro, a Dobrinjce Črenčića i Mavrovića branio je dr. Laginja.

Veliki krabuljni ples "Trzaskoga Sokola". Po davnom običaju priredjuje i letos naš čili "Sokol" dne 16. t. mj. u redutnoj dvorani kazališta "Politea ma Rossetti" veliki krabuljni ples za svoje članove i pozvane goste.

Krabuljni ples našega "Sokola" postao je našemu občinstvu vrlo mila i ugodna mesopustna zabava, te se je uvijek do sada odlikovalo množtvom odličnih krabulja, živahnosti i veseljem. Neima dvojbe, da će letošnji krabuljni ples privoliti sre članove i prijatelje dičinoga "Sokola" rečenog dana u krasne prostorije redutne dvorane.

Isto družtvo priredjuje zadnji dan mesopusta dne 18. t. mj. "Malo maskarado" u duštevnoj vježbaonici u ulici Farneta. Za nesretnoga Antuna Sestana iz Dragučja doprinosi: pop Liberat Sloković for. 5, pop Anton Nežić for. 2, pop Franjo Halama for. 2, pop Anton Židarić for. 1, u Pazinu uplatio "putnik" for. 1.

Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gosp. Frane Sarson iz sv. Mateja skupio dne 26. janara o. g. u veselnom družtvu kod Bernasa 3 for. 30 novč.

Zahava ženske podružnice družbe sv. C. i M. u Mihotičih Za kastrovskimi, voloskimi i opatijskimi krasoticami nisu htjele nit smjela da zaostanu ni naše vrlie Mihotičke, koje složiv se još negdje prošle godine u podružnicu Družbe sv. Cirila i Metoda, iznenadiše nas dne 1. t. m. svojom uznevratjelnom zabavom. Mirno možemo ustvrditi, da ovakove veselice nije još bilo u ovom našem kršnom predjelu. A veliki uspjeh moramo pripisat u prvom redu i najviše svakako hrvatskoj tamburici i predstavu. Za naše vrlie volosko-rukavačke tamburaše nismo bili zabrinuti, jer njihova vještina dobro nam bijaše poznata, ali za predstavu dvojišmo smo a da bi se moglo u kakovih petnaest dana sve potrebno liepo i dostojno nabaviti i upriječiti. Ali što nebi poštivotnost svladala! Dogovorile se naši rod. ljub. čitaoniceari i u nekoliko dana, eto ti i čitalačkoj dvorani tako knusna pozornica, da bi zaista i u našim gradilišma posve liepo pristajala, i uz velika dvorana zadovoljavala sinoj potrebi, koja se u tom pogledu pokazuje u čitavoj Liburniji, izuzamši Opatiju. — Program zabave bio je biran i raznovrstan. Prvi česa je i pobrilo iz bliza i daleka toliko občinstva, da u osam sati nabi čitasto ried, u krasno, zelenilom i slikami Njegov. Veličanstva i naših prvaka D. r. Vitezića, prof. Spiačića, D. r. Antuna Starčevića i dr. urešenim prostorijama, nit igla mjesta našla. Došlo je gostova iz Rieka, Sv. Mateja, Kastva, Klane, i čak iz dalekih Mošćanica. Da su Matulji, Rukavac, Franciž, Bregi, Veprinac

druga okolišna mjesta bila mnogobrojno zastupana, spominjemo samo minogred. Ali taj amant o' Volosko moramo ipak iztaknuti. Došlo ih oko četrdeset. Od podružnica bile su zastupane kastrovska po predsjednici gđji Ernesti Jelčić; voloska po tajnici gđji Zari Stanger, koje dođoše u pratnji liepe čeljanice. Opatija nije ovoga puta bila zastupana, jer slučaj htjede, te je tamoništa "Zora" imala plesnu zabavu.

Zabavu otvori predsjednica podružnice, vrlie gđja Stana Kundić prošlomom pozdraviv liepim i jezgrovitim riečima občinstvo i zahvaliv se na mnogobrojnom posjetu; spomene kratko osnutak podružnice, obrazloživ svrhu družtva, te iztaknuv liepota i važnost materinjeg jezika, pozove biranim slovom i upravo ganutljivim polemom svakog Hrvata i Hrvatice, da nastoji avim žarom duše svoje uciepiti, očuvati i očajati ljubav do jezika hrvatskoga u srdačnu svoje mile dečke, koj bi pogani čušanija htjeo, da posve iznarodi, ali "Mo se izj nikad dogoditi neće, budemo li se uticali sanim tebi, Bogu i pokroviteljem našim, sv. Cirilu i Metodu". Burno i dugotrajno povladjavana, predsjednica ustupi pozornicu tamburašem, koji su već prvom komadom "Štožno pod hrv. zastavom" osvogli svajice pogodovanje, te si osiegurali podpuni uspjeh svih ostalih udaranja, koja zaista zaslužuje pohvalu podanu živahnim pleskanjem.

Deklamacija prigodne pjesme pobudila je sveobće pažnju. Umiljasta djevojčica Katica Franaki krasnoslovliva je ovu najnotvija i svakako jednu od najliepših "E... ih" alegoričnih pjesama svojim jasnim, njeznim ali ipak dosta jakim glasićem liepo i bez prihora, točno i dobrim izgovorom. Tronuta primala je čestitke sa svih strana.

Pjevački odbor odpreva krasnu "Bračinski si rukie dajmo" tako majstorski, da se je uz sveobće zabtjev morala opetovati. Korračnica "Družba" odprevana mjesto najjavljene "Morje adrijansko" takodjer je dobro uspjela. Čulo se "Zivio Emin", "Zivio Brajsa" (pjesnik i skladatelj).

Vrhunac zabave postigla je ipak šaloigra "Jedan se mora zeniti". Bila je tako vješto prikazivana, da će dilatantima dugo ter dugo služiti na čast i dikn. Komad je najzgodniji a uloge nisu mogle, da budu sretnije namijenjena. Zdrav humor i posve razumljivo i prirodno predstavljanje, gdje-gdje prepletamo domaćim narječjem, pobudjivalo je neprestani smieh. Ta, što da ne prasne slušajući onog benavog, "fio zofa" Petra, ženskog plašivcu, koji se zenitbe više boji nego djavla; Inšavog Nikolu, koji ote svomn bratu dražestnu Ljubicu, dragu pripalu mu "kobnom" sredom uslied nagovaranja zabrinut teške gazdarice, da se jedan mora zeniti. Naši dilatanti u osobama gđjih Ide Šepić i Marije Dubrović, te gđ. Gržetića i Hajdingera mogu zaista biti zadovoljni i ponosni s postignutim uspjeha i neka njim burno povladjivanje bude slabim znakom zahvalnosti na velikom natiču, što nam ga pružiše pomoću izvrsnog reditelja gđjice Zahija!

Veoma ugodno iznenadilo nas predsjednik mihotičke čitaonice deklamacijom veebne Preradove "Roda o jeziku". Deklamator je znao vjerno i vješto tumačiti pjesnika. Nekoja je mjesta tako živo prednio, da si ostao duboko dirnut. Rieči odnose se na jezik, kojim da se Stvorcu molise, osobito naglašene, i nehotice podsjetiše svakog pomnog slušatelja na bezdnu nastojanje nekih živih pastira, da u velikom dielu naše hrvatske Istre iztrebe jezik u božjem hramu a putem protunarodne škole pospušaju raznarodjenje našeg puka. Tombola bila je jako zabavna. Bile je toliko darova, kako nismo do sada kod ovakovih prigodah vidili. Krasotice mihotičke podružnice htjele su upravo, da nadkrile svoje premice. Naše preparadkinje u Gorici sjetile se takodjer liepimi darovi, da time i one doprinesu što boljem uspjehu veselice.

Iza tumbolo nastao odmor, za kojeg se jaki spol podade većinom u gostioničke prostorije, da iz okriepie duše okriepi i tjelo, što su ga gđ gostioničari točnom poslužbom, izvrsnim jelom i najboljom kapljicom uz primjerenu cieniu na obće zadovoljstvo priskrbili. Slabi — pardon — krasni spol, te u obće naša kćerka mladež zahvatli se u kolo, pa plesli sve u šestnaest do biele zore! Vrlo milo bijaše gledati kako se vragoljanice kreću sa vrazkiimi mladićii, koji se upravo natjecali, da što bolje pozabave milovidne Hrvatice. Evala njim!

Dok se u gornjih prostorijah živo plesalo iz dolnjih dopirahu sladki zvukovi hrvatske pjesme, koji zamuknuše tak u jutro, kad su zvonja sa oko-

Naših zvenika pozivala pobožnike u hran božji.

Ovakvo prodje ova zabava, koja će se zaista svaki posjetnik najugodnije sjediti dugo vremena. Bila je to prva zabava te vrsti u našem kraju, te će bit uvijek na dnu i ponos onim vrlim keceram naših kršnih brda, koje složno sa nadobudnom učeom mladeži iz Kastavštine i Voloskoga doprinješe već do sada puno ojačanju narodne svijesti onog kremen puka, koji se lije nikada neće dati zavesti ni po očitih tudjih protivnicih nit od potajnih domaćih slabica.

Iz Opatije pišu nam 11. febrara 1896. Naša Opatija postala je u posljednji desetak godina iz neznanoga seoca čitav, krasan gradić. U njoj dolazi ljudi sa svih strana, i jako otmehni, visoki.

I težu za zaslužbom dovrla je ovamo mnoge, trgovce, obrtnike, osobito i radnike, a to tim više, što neke oblasti daju lakše slobodu vršenja obrta inorodnikom, naseljenikom, bilo od kud, nego li domaćim, nego li onim, koji govore hrvatski jezik, koj bi reći, da je jako zazoran nekim predstavnikom oblasti. Među ostalim naselilo se ovamo i Talijana, bilo iz Italije, bilo iz pokrajina medjaških na Italiju. Najviše je radnika privuklo „kranjsko građevno društvo“, (kranische Baugesellschaft). Skoro svi graditelji uzimali su najradije naše domaće radnike, najviše iz Kastavštine, ali kranjsko kao da zarije od njih. Oromu su draži Talijani, Furlani, sve, što vam drago, samo da nisu Hrvati, da nisu Slavani.

Oni razni Talijani došli su amo sironašni, često skoro nagi i gladi. A otkad su došli, rekao mi je ovih dana jedan čovjek, ne samo da su uzeli znalube domaćin, nego unesli su kletava i drugoga zla. I zbilja, kakvih se sad kletava i mrzkvih rieči čuje, nebijaše jih nikad ovd. Al nesamo to. Čim su se ponekle pokoprali, najeli i obukli, oni mnogi su već objestni, već bi htjeli iztjerati ukocane, već bi htjeli biti gospodari u ovih krajevih. Često su upravo bezbrani, ne svi, nego liepi broj njih. Za našim ljudim viču koješta, izazivajuć jih. Dreče se pjesmom, po kojoj bi se moralo ovdna samo talijanski govoriti; ovih dana čulo se je na parobrodu i kod njega uzlika na Baratteria, Galiana, itd. To da su klicali neki, vraćajući se sa zabave „Legine“ u Lovranu. Boga budi hvala osim konsula talijanske stranke u Lovranu i nekih starijih zagriženika, malo bijaše naših kod ove zabave. Samo jedan mladić, i to stari mladić iz Lovrana da bijaše kod one zabave. I mnoge Lovranske djetovske su se suzdržale — i liepo su učinile, čast njim! Glavni kontingent dali su oni, koji su u ove strane došli kruba iskati. Slobodna njim zabava i u ovih stranah, dok se ovd trbuhom za kruhom nalaze. Al sve u svojih medjih. Njihova izazivanja mogla bi dovesti do neugodnih posljedica. Mi upozorujemo na to. kr. političku oblast. Neko doba bila je zabranila i našoj djeci hrvatske pjesme, jer da tobož pjevajuć buni gostove mirne i želeće mir. Kad se vidi i čuje, kako se talijanski dječci i viče, i kad se proti svemu tomu ništa napoduzimlje, onda se mora misliti, da je onoj oblasti samo hrvatska pjesma nemila i nepogodna. Sduha što vlada od nekoliko godina u Trstu, i koju bi htjco ovdna podmuklo širiti neki gospodin, vjeran sluga svoga neposrednoga gospodara, već ima svojih plodova. Moglo bi biti i uzduka! Nek to zna on i njegov gospodar u Trstu. Hrvati su jako i preveć, i često na svoju škodu uztrpjeli. Al ako vide, da se svuda i u svem pogoduje Talijanom, i svuda i u svem, makar i podmuklo, proti Hrvatom radi, ako smjedu Talijani ili Talijanaši činiti i u ovih stranah sve što jih je volja, a Hrvatom se i najneuduznije zabranjuje, ili se jih za najmanje kažnjava, ako se pusti na slobodu Talijanom, da bezkažnjeno vredjaju Hrvate i njihova evetinja, onda bi i ovim mogla krv uzarjeti!

Javna zahvala.

Pripodom mog izbora načelnikom občine Kštar stiglo mi je od prijatelja i znanaca u mnogih strana brojavnih i pismenih čestitaka. a pošto mi nije moguće zahvaliti se svakomu posebno, činim to ovim putem zadajući ujedno svima poštenu rieč, da eu svima silama uz pomoć božju nastojati, da opravdam pouzdanje redoljubnog našeg zastupstva i povjerenje svih čestitih obćinara, prijatelja i znanaca.

U Kastvu, dne 10. jenara 1896.

Kazimir Jelušić
obćinski načelnik.

Listnica obćinje.

Preć. g. Dr. A. O. u K. Isostalo pomatnjom; izvole pošliti pravila, pak četo doznati za cijenu. Živili!

Gosp. R. K. J. Drugi pat. Zdravo!
Gosp. E. J. u H. Isto!

Odgovorni urednik i izdavalac Mate Mandić

Gosp. I. S. u P. Takšder.
Gosp. dopisnikom iz Poljičine, Sr. Mateja
Beljana, Rieke, Lovrana itd. drugi pat.
Gosp. N. N. Inozemost pogledati čemo i
javiti vam se. Živili!

Broj 57

Razpis natječaja

na mjesto obćinskoga liečnika o Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 800 for., koje će isti primati u anticipativnim mjesečnim obrocima kod podpisano:

Liečnik, imati će takodjer držati i svoj farmaceutički ormar. Molitelji usposobljeni u sveuknpnom liečničtvu i vješti hrvatskomu jeziku, imaju podnijeti svoje molbe najdalje do konca febrara t. g.

Glasarstvo obćine
Dobrinj, dne 23. jenara 1896.

Glasar:
Barbalić t. r.

Svoji k svojim!
Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa svucni, svjetiljkami, sretnim puhaljkami i svim pripravami, predavaju se sada po 110 i 120* for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladišće bicikla
Trst, trg velike vojarske.
Jambli se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli su nisa sa pripodobiti onim, koje vudjavu u časopisih nesigurno tronice i trdke po niskih cenah, već ovi isti su jaki, liepi, lakši i dugotrajni. Na sahtjev poštija se slika (fotografija) dočinitih bicikla.
Te priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaze se takana poduka, kako ga upotriebjavati i u ređa držati, tako se upotriebjava erudja i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.
U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa svucni, svjetiljkami, puhaljkami i sa svim potrebnim erudjama po 70, 80 i 90 for. komad.
Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj isplati.
Naručbe sa izvršuju točno na sve kraje, vozinke proste. Pisanje naručbe i brojevi neka se adresiraju na pisarstvo.

JAKOB ŠTRUKELJ
St. Ivan, broj 534, kod Trsta.
Sv. Škole su se otvorele u Trstu, a svaki roditelj treba imati u vidu, da ako su fabrikami i kavežeri radi naučili bicikla, saznajući se u skladu, koji se sada tražovoljno nudi po tako niskih cenah.

Kwizide
fluid proti prolivju
Najbolje sredstvo za izlječenje prolivja
Kwizide fluid
proti prolivju.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazara.
Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštani), flanela, rubci vunen i raznih bojah, ogrtači, muš i vratnici iz kožuhevina i t. d. Čarape, odzodole i gornje ruke, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju ci občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubca vunenih i svilnih. Velika zalihna svih potrebah za švelje i krojače. U zalihni nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice. Napose se preporučuju cijenjenim gg. učiteljicam u mjestu, i oklicati za sve školske potrebštine ručnoga rada.
Uzoreci se šalju na zahtjev franko.
Govori se hrvatski i slovenski.

FILIJALKA
C. KT. PRIV. AVST. KREDITNOGA ZAVODA
za trgovino in obrt v Trstu.
Novci za vplacila.
V vrsah, pag. 24 sa... 30-nedelni odkas 3%
4-dnevni odkas 2%
5- " " " " 2%
6- " " " " 2%
7- " " " " 2%
8- " " " " 2%
9- " " " " 2%
10- " " " " 2%
11- " " " " 2%
12- " " " " 2%
13- " " " " 2%
14- " " " " 2%
15- " " " " 2%
16- " " " " 2%
17- " " " " 2%
18- " " " " 2%
19- " " " " 2%
20- " " " " 2%
21- " " " " 2%
22- " " " " 2%
23- " " " " 2%
24- " " " " 2%
25- " " " " 2%
26- " " " " 2%
27- " " " " 2%
28- " " " " 2%
29- " " " " 2%
30- " " " " 2%
31- " " " " 2%
32- " " " " 2%
33- " " " " 2%
34- " " " " 2%
35- " " " " 2%
36- " " " " 2%
37- " " " " 2%
38- " " " " 2%
39- " " " " 2%
40- " " " " 2%
41- " " " " 2%
42- " " " " 2%
43- " " " " 2%
44- " " " " 2%
45- " " " " 2%
46- " " " " 2%
47- " " " " 2%
48- " " " " 2%
49- " " " " 2%
50- " " " " 2%
51- " " " " 2%
52- " " " " 2%
53- " " " " 2%
54- " " " " 2%
55- " " " " 2%
56- " " " " 2%
57- " " " " 2%
58- " " " " 2%
59- " " " " 2%
60- " " " " 2%
61- " " " " 2%
62- " " " " 2%
63- " " " " 2%
64- " " " " 2%
65- " " " " 2%
66- " " " " 2%
67- " " " " 2%
68- " " " " 2%
69- " " " " 2%
70- " " " " 2%
71- " " " " 2%
72- " " " " 2%
73- " " " " 2%
74- " " " " 2%
75- " " " " 2%
76- " " " " 2%
77- " " " " 2%
78- " " " " 2%
79- " " " " 2%
80- " " " " 2%
81- " " " " 2%
82- " " " " 2%
83- " " " " 2%
84- " " " " 2%
85- " " " " 2%
86- " " " " 2%
87- " " " " 2%
88- " " " " 2%
89- " " " " 2%
90- " " " " 2%
91- " " " " 2%
92- " " " " 2%
93- " " " " 2%
94- " " " " 2%
95- " " " " 2%
96- " " " " 2%
97- " " " " 2%
98- " " " " 2%
99- " " " " 2%
100- " " " " 2%

H. STIEBIEL
Piazzetta S. Giacomo
3 - Trst - 3.
Slastičarna
uvjek bogato obukrljena sa savkovrnatim tvorinama, kao paste, torte, krakantli, pastice, biskvite, šnec, konfeti, fondanti, šokolade, kola-dropsi i mnogo drugoga pečiva.
Posebno preporuča ali občinstvu za svatko svoje koleče, krasne ovote, kadežije sa slasticami; sladko pićje, spirite, ginrice, domaća i tudja vina.
Naručbe na velike količine se tečno vrsti pozetju. Preporuča se, slav. obćinstvu toplo sa mnogobrojaj posjet i naručbe.
Kathreiner

Svećar J. Kopač Solkanska cesta u GORICI broj 9.
preporuča velečastuomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-vošćane sveće
kilogram po for. 2-45.
Da su ove sveće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.
Sveće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cijeni.
Predajem takodjer tamjan za crkve
Lacrimae najfiniji klg. po for. 1.20
obični 1.-
Granis —.60
Robu išje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na
„Parišku Modu“
Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.
Cijena je „Pariškoj Modi“:
na cijelu godinu 4 for.
na pol godine 2 .
na četvrt godine 1 .
Predplatu prima:
Najliepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vrijedan, da riesti dom svake hrvatske obitelji jest:
„Dom i Sviet“
Cijena mu je:
na cijelu godinu . . . 6 for. — nvd.
na pol godine 3 . — .
na četvrt godine . . . 1 . 50 .
Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvd. više za svaku četvrt.
Predplatu prima:
Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)
Zagreb, Hica.

J. Pserhoferjeva
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.
otvarjačoe krogiljice, prej imenovane kričistilne krogiljice
staroznana lahko odvajajoće domaće sredstvo.
To krogiljice stanejo: 1 škatilica s 15 krogiljkami 21 nč., jedan za vatek 6 škatilje 1 gld. 5 nč., pri nefrankovani pošliti po poštno povzetju 1 gld. 10 nč. — Ako se denar naprojo pošlje, ni treba plaćati porto, in stene: 1 zavitek krogilje 1 gld. 25 nč., 2 zaviteka 2 gld. 30 nč., 3 zaviteka 3 gld. 35 nč., 4 zaviteka 4 gld. 40 nč., 5 zavitekov 5 gld. 20 nč., 10 zavitekov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošljuje.)
Preostimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeva otvarjačoe krogiljice“ in paziti je, da ima pokrov „vako škatilje“ latil podpisa „J. Pserhofer“ v rudačih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.
Balzam za ozebline J. Pserhoferjeva, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštinae 65 nč.
Grenka tinktura za želodec, 1 posodica 22 nč., aka cesuca, ali Prakte krogilje (neovnovane). Koble raztopljujeće sredstvo iz čavilja iz kvepi želodec, kadar je pokravljen, 1 boćica 22 nč., 1 škatl. 2 for.
Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitetje, kl so bile po vaši avstrijski česopisli osnanjene tar se sa sahtajovno točno in v enu preskribuju tuđi pred- mošti, kojih ni u zalogi. — Razpošljuje se po poštno povzetju.
Dopolniti: volja naručila tuđi po poštnem povzetju.
opoziljavti denarja po poštni nakuznici stane porto i kakor po povzetju.